

Mestna občina
Ljubljana
Mestni svet

Svetniški klub
Levica

Krekov trg 10
1000 Ljubljana
telefon: 01 306 10 16
faks: 01 306 12 06
levica@ljubljana.si
www.ljubljana.si

Številka: 90000-23/2019-26
Datum: 16. december 2019

k 2. točki

Mestni svet
Mestne občine Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Zadeva: Izselitev Srednje šole za oblikovanje in fotografijo iz Križank

V skladu s 97. členom Poslovnika Mestnega sveta MOL v Svetniškem klubu Levica naslavljamo na župana MOL svetniško pobudo in prosimo za pisni odgovor.

Javnost je pretresla novica, da MOL zahteva, naj se Srednja šola za oblikovanje in fotografijo (SŠOF) do jeseni 2022 izseli iz Križank, ki jih bo predala Festivalu Ljubljana. Sledil je širok protest javnosti, peticija »Križanke niso na prodaj«, ki je objavljena tudi na spletni strani šole in jo je podpisalo že 5384 oseb (13. december 2019). Med njimi so tako nekdanji kot sedanjí dijaki, učitelji, sodelavci, predstavniki strokovne javnosti, umetniki in umetnice, podporniki in vsi, ki razumejo pomen ohranitve šole v njenem okolju. Pod peticijo se je podpisala Srednja šola za oblikovanje in fotografijo Ljubljana in v njej so avtorji zapisali:

»Učitelji tej nameri odločno nasprotujemo. Zavedamo se, kam bo ta nepremišljena prodaja kulturnega spomenika pripeljala. Križanke bodo izgubile svoj pravi namen, čudovit spomenik, ki je prepojen s kreativnim potencialom mladih, bo postal le še depo in garderoba. Lahko se zgodi, da bodo vrata slikovitega dvorišča odprta le še zvečer, ob poletnih prireditvah. Križanke tako ne bodo več javno dobro vseh državljanov Slovenije, ampak le prireditveni prostor za petičneže in točka na zemljevidu turističnih vodičev. Stopimo skupaj in ne dovolimo, da politika stori napako in Križankam vzame edinstvenost. Želimo si, da Križanke ostanejo živ organizem in javna dobrina, ki nas polni s kulturo in ustvarjalnostjo.«
(https://www.peticija.online/krianke_niso_naprodaj-reevanje_srednje_ole_za_oblikovanje_in_fotografijo_ljubljana)

Protest so izrazili tudi dijaki, ki so omenili zaskrbljenost, da se pri odločitvi ni upoštevalo mnenja uporabnic in uporabnikov prostora. V medije so poslali javno pismo. V njem so zapisali:

»Kot uporabniki, ki v omenjenem objektu preživimo največ časa, bi radi izpostavili, kaj nam Križanke pravzaprav pomenijo. Okolje se nam zdi za naše ustvarjanje najprimernejše, če ne celo idealno, ker je paralelizem med Križankami in našo dejavnostjo jasen. Naša šola se namreč ukvarja z izobrazbo ustvarjalcev, kot so arhitekti, grafični, modni in industrijski oblikovalci, slikarji, kiparji, ilustratorji ter fotografi. (...) Šola z dijaki in profesorji, kvaliteten program ter sama arhitektura predstavljajo živ organizem, ki je za formacijo potreboval leta, vendar ga je mogoče z enim nespametnim dejanjem, kot vsako živo bitje, uničiti. Glede na to, da Festival Ljubljana Križanke želi zase, bi se tudi v primeru, da bi šola po septembru 2022 lahko ostala tu, odnosi verjetno še bolj zaostriili. Žalostno se nam zdi, da država poudarja pomembnost izobrazbe mladih, v isti sapi pa nam zavoljo dobička ravno to otežuje.« (Šola za oblikovanje se bo selila, 2., Pisma bralcev, Dnevnik, 30. november)

Ljubljanska Srednja šola za oblikovanje in fotografijo (SŠOF) ima svoje prostore v Križankah že desetletja. Odločitev za to pa ni bila naključna, pravzaprav je do nje prišlo že v začetku. Šele pozneje je prišla odločitev, da se prostor nameni tudi Festivalu Ljubljana. Šola je tako v teh prostorih že 70 let in tako je bila načrtovana tudi Plečnikova prenova. Kot je zapisano v nagrajeni monografiji Križanke, ki je izšla lansko leto:

»Po 2. svetovni vojni so bile nacionalizirane samostanske stavbe v precej zapuščenem stanju. Kot lahko razberemo iz slikovitega Šumijevega opisa cerkve in samostana pred prenovo, se je cerkev luščila od vrha do tal, samostanski zid je razpadal, veliko dvorišče je bilo opustošeno stavbišče, na vrtu na južni strani se je razvilo vrtničkarstvo. Po razlastitvi leta 1949 mesto Ljubljana, ki je postalo upravitelj nepremičnine, ni vedelo, kaj umestiti v kompleks, ki je zasedal precejšnje zemljišče v samem mestnem središču.

Sprva so razmišljali, da bi v njem uredili zasilna stanovanja, nato so vanj hoteli preseliti šolo za arhitekturo, nazadnje pa so se odločili za srednjo šolo za umetno obrt (današnja Srednja šola za oblikovanje in fotografijo). Šele pozneje je obveljala ideja, da prostor samostana namenijo tudi za prireditve novoustanovljenega Festivala Ljubljana in da zunanje samostansko dvorišče preuredijo v letno gledališče na prostem. Šola za umetno obrt se je v del samostana vselila že 8. decembra 1948. Janko Jarec, ki je bil od aprila 1949 do 1. januarja 1952 sekvester za imovino bivšega križniškega samostana, v poročilu z dne 17. marca 1952 opisuje, kako hitro je šola širila svoje prostore in zasedala sobe drugih najemnikov. Že od začetka delovanja si je šola s pomočjo MLO Ljubljana prizadevala, da bi neprimerne prostore samostana prilagodila novi rabi. Najprej so se lotili prenove okolice. Javnosti so odprli vrtove med Grabnom in Križankami.

Mestni ljudski odbor Ljubljana je Festival Ljubljana ustanovil 1. januarja 1954 (ZAL, LJU 480, MLO Ljubljana, Prosveta in kultura, 35, 565, Odločba o ustanovitvi Ljubljanskega festivala Ljubljana kot finančno samostojen zavod). Festival je Križanke prevzel, ko se je prenova leta 1956 v glavnem končala. Prvi in drugi festival sta tako potekala še zunaj kompleksa, na Trgu francoske revolucije.« (Martina Malešič, Mesto Ljubljana dragim gostom v radost in pouk: poveljna obnova ljubljanskih Križank. V: Križanke (ur. Luka Vidmar). Ljubljana: Srednja šola za oblikovanje in fotografijo. 2018, str. 284–306)

V Levici pozivamo MOL, naj prekliče odločitev glede izselitve SŠOF iz Križank in predaje celotnega kompleksa Festivalu Ljubljana. Takšne ključne odločitve, ki imajo velike posledice za prihodnost, morajo vedno imeti v mislih javni interes. Križanke so bile že davno prepoznane kot prostor srednješolske izobraževalne ustanove za umetnosti in so postale sinonim za SŠOF. Srednja šola v centru mesta bogati vsakdanje življenje Ljubljančanov in prispeva k njenemu utripu. Središče mesta ne sme biti namenjeno zgolj komercialni dejavnosti, izselitev ključnih izobraževalnih, znanstvenih in raziskovalnih institucij iz centra pa ne prispeva k njegovi raznolikosti, živosti, ampak monolitnosti. Izselitev Križank tako ne bo prispevala h kvalitetnejšemu življenju v mestu ali njegovemu razvoju, še najbolj pa bo škodila mladim in bodočim generacijam ustvarjalcev in ustvarjalcev. Zato MOL pozivamo, naj skupaj z uporabnicami in uporabniki najde drugo konstruktivno rešitev, napovedano izselitev pa prekliče.

Tovariški pozdrav,

dr. Asta Vrečko